

DOKKINO

OPETUSMATERIAALI 2015

LAYLAN SÄVEL

Layla ei ole nähnyt äitiään neljään vuoteen ja asuu kotikylänsä sijaan Afganistanin pääkaupungin Kabulin orpokodissa. Orpokodin arki kuitenkin maistuu Laylalle, koska toisin kuin kotikylässään, hän saa käydä koulua ja harrastaa musiikkia. Eräänä päivänä äiti ilmoittaa tulevansa käymään. Layla on huolissaan: Entä jos äiti haluaakin hänen palaavan takaisin kylään ja menevän naimisiin kuten muutkin kylän tytöt? Palaako Layla äitinsä mukana entiseen kotikyläänsä vai saako hän jäädä asumaan orpokotiin käyden koulua ja soittaen rumpuja?

Ohjaus: Jens Pedersen

Teemat: vanhemmat, perhesuhteet, tulevaisuus, unelmat, harrastukset, lapsen oikeudet, lapsuus, vastuu, vahvuus, Afganistan

---

YHTEISKUNNALLINEN ELOKUVA-ANALYYSI

Pohdittavaa:

1. Layla kertoo elokuvassa, ettei hänen kotikylässään tytöt käy koulua, vaan tekevät kotitöitä ja menevät nuorena naimisiin. Layla asuu erossa perheestään, mutta haluaa silti asua orpokodissa, jotta voi jatkaa koulunkäyntiä ja keskittyä musiikkiin. Pohtikaa seuraavia kysymyksiä luokassa tai pienryhmissä:
  - Tulisiko kaikilla lapsilla olla oikeus koulunkäyntiin, miksi?
  - Miksi koulunkäynti on tärkeää?
  - Tulisiko kaikkien saada valita itse omat harrastuksensa?
  - Mitä itse harrastat? Miltä sinusta tuntuisi, jos harrastuksesi kiellettäisiin?
  - Mitä mieltä olet siitä, että Laylan ikäiset tytöt menevät kotikylässään naimisiin? Onko se mielestäsi oikein vai väärin?
2. Kuvittele, että eläisit samassa tilanteessa kuin Layla ja sinun täytyisi valita eläisitkö perheesi kanssa ja luopuisit koulunkäynnistä sekä harrastuksistasi vai eläisitkö erossa perheestäsi, mutta saisit harrastaa sinulle tärkeitä asioita. Minkälaisen valinnan itse tekisit? Perustele.

3. Miten elinolot ja elintavat eroavat toisistaan Suomessa ja Afganistanissa elokuvan perusteella? Keskustelkaa pareittain.
4. Harrastatko sinä jotain? Kerro parillesi tai pienryhmässä:
  - Mitä harrastat?
  - Miten päädyit aloittamaan harrastuksesi? Saitko idean itse, kehottivatko vanhempasi sinut harrastuksesi pariin vai saitko vinkin ystävältäsi?
  - Kuinka paljon harrastuksesi vie aikaa? Kuinka usein käyt esimerkiksi harjoituksissa ja vaatiiko harrastuksesi vielä harjoittelu-aikaa kotona?
  - Kuinka kauan olet harrastanut kyseistä harrastusta?
  - Miksi pidät juuri tästä harrastuksesta?
  - Mikä on harrastuksessasi helpointa ja mikä haastavinta?

Tehtävää:

1. Laylan unelmana on olla muusikko. Pohdiskele omia unelmiasi:
  - Mikä sinun unelmasi on?
  - Mitä olisit valmis tekemään unelmasi puolesta?
  - Onko unelmasi helposti toteutettavissa vai vaatiiko sen saavuttaminen ponnisteluja?

Listaa paperille viisi suurinta unelmaasi ja vertaa niitä sitten parisi kanssa. Miettikää yhdessä, kuinka unelmanne voisi saavuttaa ja listatkaa mieleen tulleet asiat unelman viereen. Usein asioista tulee konkreettisempia ja niitä on helpompi käsitellä, kun ne kirjoittaa näkyviin. Olivatko unelmanne samanlaisia? Olivatko ne realistisia?

2. Kirjoita kirje itsellesi 5-10 vuoden päähän. Mainitse kirjeessä myös unelmasi, jotka edellisessä tehtävässä listasit sekä kirjoita siitä, mitä kuvittelet itsesi tekevän 5-10 vuoden päästä. Minkälaisena ennustat elämäsi 5-10 vuoden päähän? Missä koulussa olet? Mitä harrastat? Minkälaisista asioista pidät ja oletko muuttunut paljon tästä hetkestä? Säilytä kirje varmassa paikassa ja avaa vasta 5-10 vuoden kuluttua. Avatessasi kirjeen voit tarkastella ovatko unelmasi toteutuneet ja pitivätkö ennustuksesi paikkansa. Voit toteuttaa kirjeen myös videotervehdyksenä.

3. Lasten ja nuorten oikeudet:

a) Listaa kymmenen asiaa, joihin mielestäsi sinulla on oikeus. Vertaa listoja luokkatoverisi kanssa. Oliko listoissasi samoja asioita? Mitä eroavuuksia löysitte? Perustelkaa valintanne parillenne.

b) Tutustukaa nyt lapsen ja nuorten oikeuksien sopimukseen lyhennettynä (opettaja voi myös esitellä sopimuksen tärkeimmät kohdat omin sanoin luokassa):

<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-lyhennettyna/>

Voitte myös tulostaa lapsen oikeuksien kortit ja laittaa ne kiertämään luokassa.

<http://www.mll.fi/@Bin/9226806/LOS+kortit+%282%29.pdf>

Olitko kuullut sopimuksesta aikaisemmin? Oliko sopimuksessa samoja asioita kuin tekemissänne listoissa? Ymmärsitkö kaikki kohdat lapsen oikeuksien sopimuksesta? Oliko

jotain, jota et ymmärtänyt? Keskustelkaa näistä luokassa yhdessä opettajan kanssa.

c) Toteutuvatko lapsen oikeudet mielestäsi kaikkialla maailmassa? Toteutuvatko ne Suomessa? Perustele ja mieti mikä vaikuttaa siihen, että lapsen oikeudet toteutuvat tai eivät toteudu.

d) Pelaa Plan Suomi Säätiön Globaalikoulun Maailman ympäri-peliä ja tutustu hauskan pelin avulla lapsen oikeuksiin (suunnattu 5.-6.luokkalaisille):

<http://gloaalikoulu.plan.fi/lapsille/Home.aspx>

Vinkki opettajille: Voit tilata Plan Suomi Säätiön maksuttoman työpajan lapsen oikeuksista osoitteessa: <http://gloaalikoulu.plan.fi/opettajille/ViewDocument.aspx?id=2412>
Maksuttomia työpajoja tarjotaan DOKKINO-näytösten yhteydessä myös niissä näytöskaupungeissa, joissa Planin lapsenoikeuksien lähettiläitä on. Työpajojen tilausmahdollisuudesta tiedotetaan etukäteen sekä näytöspäivinä DOKKINO-tuottajan toimesta.

ESTEETTINEN ELOKUVA-ANALYYSI

ÄÄNIMAAILMA

Äänellä on iso merkitys elokuviissa ja kaikessa muussakin audiovisuaalisessa kerronnassa. Usein äänimaailma jää kuitenkin vähälle huomiolle kuvan ollessa ensisijainen tarkastelun kohde. Elokuvan äänimaailma koostuu monista elementeistä ja kerroksista. Elokuvan äänimaailman rakennuspalikoita ovat esimerkiksi musiikki, roolihahmojen puhe, kertojaääni, taustaäänet ja äänitehosteet. Myös hiljaisuus voi olla tehokas keino luoda tunnelmaa.

Äänillä voidaan vedota katsojan tunteisiin monilla tavoilla ja johdatella tätä tiettyyn tunnelmaan. Äänen taajuus, sävelkorkeus ja rytmi vaikuttavat katsojan vaikutelmiin siitä mitä tarinassa tapahtuu. Tiettyihin tilanteisiin ja erilaisiin elokuvagenreihin liittyy vahvoja odotuksia siitä, minkälainen ääni niihin luontevasti kuuluisi. Jännityselokuvilla, romanttisilla komedioilla, eepillisillä sotaelokuvilla jne. on usein hyvin tyypilliset äänimaailmat. Ääni ja kuva voidaan myös tahallisesti laittaa ristiriitaan keskenään ja näin hämätä katsojaa. Äänillä katsoja voidaan myös yllättää, pelästyttää tai saada nauramaan.

Äänillä voidaan kertoa ja liikuttaa tarinaa eteenpäin. Äänillä ja musiikilla voidaan esimerkiksi saada aikaan erilaisia tunnetiloja, luoda jatkuvuutta kerronnalle, vaikuttaa ajan ja paikan tuntuun sekä antaa vihjeitä tulevista tapahtumista tai palata menneeseen. Yhtenäinen äänitausta auttaa jatkuvuuden luomisessa ja muistuttaa tapahtumapaikasta, vaikka kuvassa näkyisi vain pieni yksityiskohta.

Äänellä on mahdollista tuoda kuvaan sellaista, jota ei kuvassa näy. Tällöin ääni täydentää ja selventää epäselväksi jääneitä kohtia. Kaikkea ei aina tarvitse näyttää. Joskus pelkän äänen käyttäminen on tehokkaampaa kuin asian näyttäminen, sillä ääni antaa tilaa mielikuvitukselle ja

katsojan omalle tulkinnalle.

Pohdittavaa:

1. Jäikö mieleesi jokin musiikkikappale tai melodia, joka soi Laylan sävel –elokuvassa?
2. Mitä soittimia muistat elokuvasta?
3. Pystytkö nimeämään jonkun aiemmin näkemäsi elokuvan, jossa oli erityisen mieleenpainuva äänimaisema tai vaikuttavaa musiikkia?
4. Usein elokuvan ääniraidalta eli soundtrackiltä nostetaan jokin kappale ikään kuin elokuvan tunnusmelodiaksi. Se voi olla jokin toistuva sävelkulku tai yksittäisen artistin esittämä kappale. Tuleeko sinulle jostain tietystä kappaleesta mieleesi joku tietty elokuva?

Tehtävää:

1. Katsokaa lyhyt pätkä jostakin elokuvasta tai vaikka valitsemanne Youtube-video:
  - a. **Ensin äänen kanssa**
Miksi juuri tämä musiikki tai äänimaailma on mielestäsi valittu kyseiseen videoon? Sopiiko se siihen mielestäsi?
  - b. **Kokonaan ilman ääntä**
Miten tunnelma ja koko elokuvan/videoon sisältö muuttui kun äänet poistettiin? Kiinnititkö huomiota erilaisiin asioihin äänien kanssa ja ilman ääniä?
  - c. **Eri musiikilla tai taustaäänellä**
Katsokaa nyt sama video aivan erilaisella musiikilla tai taustaäänellä. Miten videon tunnelma muuttui nyt? Sopiko uusi musiikki videoon paremmin vai huonommin kuin alkuperäinen? Voitte kokeilla useampaa erilaista musiikkityyliä videon taustalle ja tutkia, kuinka musiikki vaikuttaa kokonaisuuteen.
2. Usein tietyt kappaleet muistuttavat tietyistä tilanteista tai henkilöistä ja joihinkin kappaleisiin voi tulla erittäin vahva tunneside. Mieti nyt lempikappaleitasi. Muistatko, milloin kuulit ne ensimmäistä kertaa? Mitä sinulla tulee niistä mieleen?
3. Elämäsi musiikkina
Piirrä paperille aikajana syntymästäsi nykyhetkeen. Merkitse janan välille sinulle tärkeitä elämäntapahtumia tai tilanteita, esim. koulun alkaminen, koiranpentu, muutto uuteen kotiin, 10-vuotissynttärät, uuden harrastuksen alkaminen, hopeasija koulun hiihtokilpailuissa jne. Kun olet merkinnyt tärkeimmät elämäntapahtumasi aikajanelle, mieti sitten jokaisen kohdalle tietty kappale tai vaikkapa tietty ääni (esim. torven törähdys, herätyskellon pirinä) ja kirjoita se tapahtuman alle eri värillä. Miksi valitsit juuri kyseisen

kappaleen? Kuuntelitko kappaletta silloin kun kyseinen asia tapahtui, vai sopiiko kappale tunnelmaltaan kyseiseen asiaan? Kun olet saanut janan tehtyä, niin esittele se parillesi. Jos mahdollista, soittakaa pieni pätkä kyseisiä kappaleita toisillenne.

4. Leikkikää Musiikki mielikuvana –leikkiä. Leikkijät kulkevat ympäri luokkaa aina kun musiikki soi ja pysähtyvät paikoilleen, kun musiikki lakkaa soimasta. Tarkoituksena on liikkua sillä tavalla, miten kuvittelisi musiikkiin sopivan. Soittakaa erilaisia musiikkityylejä.
Tuliko sinulle heti mielikuva siitä, miten tiettyyn musiikkiin tulee liikkua? Oliko liikkumistavoissanne eroja?